

IV.

Obchodní rejstřík

Příklad č. 1

Namítatelnost zveřejněných údajů zapsaných v obchodním rejstříku

Samostatně hospodařící zemědělec pan Holý pravidelně odebírá umělá hnojiva od obchodní společnosti Gama, s. r. o., se sídlem v Českých Budějovicích. Valná hromada této společnosti rozhodla, že její obchodní firma se změní na Omega, s. r. o., a že její sídlo se přemístí do Havlíčkova Brodu. Změna těchto údajů byla zapsána do obchodního rejstříku 10. dubna a zveřejněna 20. dubna. Vzhledem k tomu, že pan Holý byl od 9. dubna do 4. května hospitalizován, zaplatil fakturu ve výši 50 tis. Kč za poslední dodávku poštovní poukázkou dne 5. května na původní firmu a adresu sídla dodavatele. Společnost Omega, s. r. o., urguje zaplacení uvedené faktury na pana Holém spolu s úrokem za prodlení. Pan Holý společnosti oznámil, že fakturu uhradil již 5. května a že považuje věc za vyřízenou. Omega, s. r. o., se rozhodla pohledávku soudně vymáhat. Proti žalobě se pan Holý bránil doložením úhrady faktury na původní firmu a adresu sídla a také dokladem o své hospitalizaci.

Otázka

Jak by měl rozhodnout soud?

Poznámky

.....

.....

.....

.....

Řešení

Soud bude vycházet ze skutečnosti, že pan Holý doložil úhradu faktury na původní firmu a adresu sídla a také doklad o své hospitalizaci. Podle § 8 odst. 2 zák. o veř. rejstřících sice může společnost Omega, s. r. o., namítat vůči třetím osobám novou adresu sídla i novou firmu již od jejich zveřejnění, avšak to neplatí pro ta právní jednání, která byla učiněna do šestnáctého dne po zveřejnění těchto údajů, pokud jednající třetí osoba prokáže, že o nich nemohla vědět (obdobně i § 121 odst. 2 věta první obč. zák.). Společnost Omega, s. r. o., se tudíž nemůže vůči panu Holému dovolávat zveřejněné změny skutečností, tedy změny své firmy a sídla, do šestnáctého dne po jejím zveřejnění, jestliže pan Holý prokáže, že o nich nemohl vědět. Pan Holý o těchto skutečnostech nemohl vědět v důsledku své hospitalizace a zaplacení faktury bylo provedeno patnáctý den po zveřejnění, tedy v daném období. Soud by tedy měl žalobu společnosti Omega, s. r. o., zamítnout, a to za předpokladu, že pan Holý ještě před skončením soudního řízení neobdržel zpět 50 tis. Kč zaplacených 5. května.

Příklad č. 2**Odmítnutí zápisu člena představenstva do obchodního rejstříku. Diskvalifikace**

Usnášeníschopná valná hromada akciové společnosti zvolila 55% většinou hlasů přítomných akcionářů členem představenstva pana Zacha, který splňoval všeobecné podmínky provozování živnosti podle živnostenského zákona a u něhož nenastala skutečnost, jež je podle téhož zákona překážkou provozování živnosti. Jiné překážky nebyly valné hromadě známy. Stanovy akciové společnosti nemají zvláštní úpravu o schopnosti valné hromady usnášet se a rozhodovat. Návrh na zápis pana Zacha do obchodního rejstříku podal předseda představenstva 10. května. Stanovy akciové společnosti rovněž nemají zvláštní úpravu o způsobu jednání statutárního orgánu za společnost. Pan Zach uzavíral od svého zvolení obchodní smlouvy, poslední z nich 5. června. Rejstříkový soud zamítl návrh na zápis pana Zacha coby člena představenstva společnosti. Zamítavé rozhodnutí zveřejnil 28. května.

Otázky

- 1.** Byl rejstříkový soud oprávněn zamítnout návrh na zápis nového člena statutárního orgánu do obchodního rejstříku?
- 2.** Může společnost vznášet námitky proti smlouvám, které za ni uzavřel pan Zach?

Poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Řešení

- 1.** Rejstříkový soud byl oprávněn návrh na zápis nového člena statutárního orgánu zamítnout, pokud u pana Zacha zjistil překážku uvedenou v § 63 až § 69 z. o. k. Touto překážkou je rozhodnutí soudu o vyloučení pana Zacha z výkonu funkce člena statutárního orgánu, a to z důvodů uvedených v § 64 nebo § 65 z. o. k.
- 2.** Z ustanovení § 10 odst. 2 zák. o veř. rejstřících vyplývá, že práva třetích osob nabytá v dobré víře nejsou zamítnutím návrhu na zápis pana Zacha jako člena statutárního orgánu do obchodního rejstříku rejstříkovým soudem dotčena. Přitom však až do zveřejnění zamítavého rozhodnutí rejstříkového soudu o neplatnosti volby pana Zacha (do 28. května) nemůže společnost proti smlouvám uzavíraným panem Zachem nic namítat, ledaže by smluvní strany o důvodech bránících zápisu pana Zacha jako člena statutárního orgánu do obchodního rejstříku věděly. Ke smlouvám uzavřeným panem Zachem v období od 28. května do 5. června, tedy po zveřejnění zamítavého rozhodnutí, se nepřihlíží pro jejich zdánlivost, neboť po zveřejnění této skutečnosti se již nemůže jednat o práva nabytá v dobré víře.

Příklad č. 3**Nesoulad mezi skutečnostmi zapsanými do obchodního rejstříku a zveřejněným zněním**

Společnost Beta, k. s., jmenovala pana Švarce prokuristou a podala návrh na jeho zápis do obchodního rejstříku. O této skutečnosti neinformovala své obchodní partnery. Pan Švarc byl jako prokurista do obchodního rejstříku zapsán. V Obchodním věstníku byl však tento zápis zveřejněn chybně, neboť jako prokurista byl uveden „Šmarc“. Shodou okolností v dané společnosti pracuje i pan Šmarc, a to jako vedoucí odboru výstavby. Po zápisu pana Švarce do obchodního rejstříku a zveřejnění chybného jména v Obchodním věstníku podepsali oba pánové za společnost několik smluv o dílo.

Otázky

- 1.** Jsou smlouvy o dílo uzavřené panem Švarcem platné?
- 2.** Jsou smlouvy o dílo uzavřené panem Šmarcem platné?

Poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

Řešení

- 1.** Prokura je zvláštní typ smluvního zastoupení, kdy podle § 450 odst. 1 obč. zák. podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku zmocňuje prokuristu k právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, popřípadě pobočky, včetně těch právních jednání, k nimž se jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Výjimka se týká pouze zcizování a zatěžování nemovitostí, jak plyne z § 450 odst. 1 in fine obč. zák. Udělená prokura se sice podle § 25 odst. 1 písm. i) zák. o veř. rejstřících zapisuje do obchodního rejstříku, avšak tento zápis je pouze deklaratorní. Pan Švarc se tudíž stal

prokuristou okamžikem udělením prokury. Jím uzavřené smlouvy o dílo jsou tudíž platné.

- 2.** Na platnost smluv o dílo uzavřených panem Šmarcem je třeba pohlížet podle toho, jakou činností byl pan Šmarc při provozování obchodního závodu pověřen. Jestliže byl ve společnosti Beta, k. s., pověřen takovou činností, v jejímž rámci obvykle dochází k uzavírání smluv o dílo, potom jednal jako zákonný zástupce podle § 430 odst. 1 obč. zák. Podle tohoto ustanovení platí, že pověřil-li podnikatel někoho při provozu obchodního závodu určitou činností, pak tato osoba zastupuje podnikatele ve všech jednáních, k nimž při této činnosti obvykle dochází. Ovšem společnost Beta, k. s., zavazují podle § 431 obč. zák. i smlouvy uzavřené panem Šmarcem, při jejichž uzavření pan Šmarc překročil svá zástupčí oprávnění, ledaže o tomto překročení protistrana věděla nebo vzhledem k okolnostem případu o něm musela vědět.

Příklad č. 4

Zápis změn v obchodním rejstříku. Účastníci řízení

Společnost Alfa, s. r. o., je jediným akcionářem společnosti Beta, a. s. Základní kapitál společnosti Beta, a. s., je rozdělen na 1 000 listinných akcií na jméno, každá o jmenovité hodnotě 2 500 Kč. Společnost Alfa, s. r. o., všechny akcie prodala společnosti Gama AG (německá akciová společnost) za celkovou kupní cenu 3,6 mil. Kč. Jakmile se společnost Gama AG stala jediným akcionářem společnosti Beta, a. s., rozhodla o odvolání stávajících členů představenstva a dozorčí rady a jmenovala členy nové. Nové představenstvo pak za společnost Beta, a. s., podalo návrh na zápis této změny do obchodního rejstříku. Změnu v zapsané osobě jediného akcionáře však i přes písemné urgencyy společnosti Alfa, s. r. o., nenavrhl.

Otázky

- 1.** Jaký postup společnosti Alfa, s. r. o., doporučíte, aby dosáhla změny zápisu v obchodním rejstříku?
- 2.** Rozhodnutí týkající se členů představenstva a dozorčí rady bylo učiněno v němčině. Postačí, že k návrhu bude přiloženo pouze rozhodnutí v originálním znění?

Poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Řešení

1. Návrh, aby byl v obchodním rejstříku zapsán nový jediný akcionář, podává podle § 11 odst. 1 zák. o veř. rejstřících ve spojení s § 47 zák. o veř. rejstřících a § 42 písm. a) zák. o veř. rejstřících sama společnost, jíž se změna týká, tedy společnost Beta, a. s. Podle § 11 odst. 2 zák. o veř. rejstřících je povinna návrh na změnu podat bez zbytečného odkladu po vzniku rozhodné skutečnosti.

Společnost Alfa, s. r. o., může postupovat podle § 11 odst. 3 zák. o veř. rejstřících a podat návrh sama, pokud společnost Beta, a. s., nepodá návrh do 15 dnů ode dne, kdy jí tato povinnost vznikla. Spolu s návrhem ale musí společnost Alfa, s. r. o., přiložit listiny dokládající zapisované skutečnosti a prokázat svůj právní zájem na provedení změny v obchodním rejstříku.

Společnost Alfa, s. r. o., může rovněž postupovat tak, že podá rejstříkovému soudu podnět, na jehož základě rejstříkový soud zahájí rejstříkové řízení bez návrhu podle § 78 odst. 1 věty druhé zák. o veř. rejstřících za účelem dosažení shody mezi zapsaným a skutečným stavem.

2. Rozhodnutí týkající se členů představenstva a dozorčí rady je listina, kterou se dokládají zapisované skutečnosti, a současně jde o listinu ukládanou do sbírky listin podle § 66 písm. b) zák. o veř. rejstřících. Podle § 74 odst. 1 první věta v návaznosti na § 73 zák. o veř. rejstřících se takové listiny vyhotovují a ukládají do sbírky listin v českém jazyce s tím, že podle druhé věty téhož ustanovení je možné, aby byl do sbírky listin uložen i překlad takové listiny do jakéhokoliv cizího jazyka; resp. aby byla uložena dvojjazyčná verze dané listiny. V případě němčiny a češtiny jde o úřední jazyky

členských států Evropské unie, tudíž překlad nemusí být úředně ověřen (poslední věta citovaného ustanovení). Jde o transpozici čl. 4 směrnice Evropského parlamentu a rady 2009/101/ES o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření. Tento článek zní obdobně jako výše citované zákonné ustanovení. Předložení pouze německého originálu je tak nedostatečné, jak pro zápis změny v osobách členů orgánů společnosti, tak pro uložení dané listiny do sbírky listin. I když zákon a směrnice používají výrazu „vyhotovuje“, lze mít za to, že nelze předepisovat osobě neznalé českého jazyka, aby veškerá svá právní jednání týkající se české obchodní korporace činila v českém jazyce (např. odstoupení z funkce), je však možno po ní požadovat překlad do českého jazyka, aby byl naplněn požadavek, že sbírka listin se vede v úředním jazyce daného státu. Tento závěr lze podpořit i tím, že platnost rozhodnutí týkající se členů orgánů obchodní korporace nemůže být odvislá od jazyka, v němž bylo učiněno. Lze tak uzavřít, že by k návrhu měl být přiložen jak originál rozhodnutí v němčině, tak jeho překlad do češtiny, přičemž není nutné, aby překlad byl úředně ověřen (§ 74 odst. 1 poslední věta zák. o veř. rejstřících).

Příklad č. 5

Změna statutárního orgánu

Statutárním orgánem komanditní společnosti je pouze komplementář, pan Čermák. Dne 10. března se všichni společníci dohodli, že namísto pana Čermáka bude novým statutárním orgánem komplementář pan Zach. Ten tuto skutečnost ihned oznámil všem obchodním partnerům a návrh na zápis do obchodního rejstříku podal 22. března. Zápis pana Zacha a výmaz pana Čermáka byl proveden 1. dubna v obchodním rejstříku a v Obchodním věstníku pak byl zveřejněn 10. dubna. V období probíhajících změn zápisu a výmazu statutárního orgánu navázala komanditní společnost spolupráci se dvěma novými obchodními partnery, aniž ti byli o změnách statutárního orgánu informováni. Smlouvy na dodávku výrobků uzavřel pan Čermák s oběma novými partnery 30. března a 11. dubna. Stejnou smlouvu rovněž uzavřel dne 11. března s kmenovým obchodním partnerem. Statutární orgán, pan Zach, považuje všechny smlouvy uzavřené panem Čermákem za neplatné.

Otázka

Posud'te, zda smlouvy uzavřené panem Čermákem dne 11. března, 30. března a 11. dubna jsou skutečně neplatné.

Poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

Řešení

Smlouva uzavřená panem Čermákem 11. března je skutečně neplatná. Toho dne byl sice pan Čermák stále ještě zapsán jako statutární orgán komanditní společnosti, avšak protistraně byla již 10. března oznámena změna v osobě statutárního orgánu. Protistraně tak bylo v době uzavření smlouvy známo, že pan Čermák není oprávněn za komanditní společnost jednat, přestože tato skutečnost ještě nebyla zveřejněna v obchodním rejstříku. Komanditní společnost je tudíž oprávněna podle § 8 odst. 2 věty první zák. o veř. rejstřících namítat vůči protistraně, že pan Čermák nebyl oprávněn za ni právně jednat.

Smlouva uzavřená panem Čermákem 30. března je platná. Tato smlouva byla uzavřena s jedním z nových partnerů, kterému v době uzavření této smlouvy nebylo známo, že pan Čermák již není statutárním orgánem komanditní společnosti. Pan Zach totiž rozesílal oznámení této skutečnosti v době, kdy ještě nebyl jejich obchodním partnerem. Komanditní společnost se tak v tomto případě nemůže bránit námitkou podle § 8 odst. 2 věty první zák. o veř. rejstřících. Proto platí § 8 odst. 1 zák. o veř. rejstřících, podle něhož nemá vůči tomuto obchodnímu partnerovi, který jednal, důvěruje údaji zapsanému do obchodního rejstříku, komanditní společnost právo namítnout, že tento údaj neodpovídá skutečnosti.

Smlouva uzavřená panem Čermákem 11. dubna bude rovněž neplatná. Již 10. dubna bylo v obchodním rejstříku zveřejněno,

že pan Čermák není statutárním orgánem komanditní společnosti; smluvní protistrana, druhý nový obchodní partner, tak již měl možnost se s touto změnou seznámit. Nutno však podotknouti, že smlouva by mohla být uzavřena platně, avšak pouze za předpokladu, že tento druhý nový obchodní partner prokáže, že o nich nemohl vědět. Pak by se totiž podle § 8 odst. 2 věty druhé zák. o veř. rejstřících komanditní společnost nemohla, vzhledem k tomu, že smlouva byla uzavřena do šestnáctého dne od zveřejnění skutečnosti v obchodním rejstříku, této skutečnosti vůči tomuto obchodnímu partnerovi dovolávat.

Příklad č. 6

Zápis odštěpného závodu

Ve společenské smlouvě Delta, s. r. o., se sídlem v Hradci Králové je ustanovení, podle kterého dává souhlas se založením organizační složky podniku valná hromada. Ta v květnu rozhodla, že odštěpný závod bude zpracovávat polomové dřevo, že jeho sídlem bude Jindřichův Hradec a že jeho vedoucími budou pánové Suchý a Mokrý. Při jmenování těchto vedoucích vycházela valná hromada ze skutečnosti, že i sama společnost Delta, s. r. o., má dva jednatele a také několik zákonných zástupců. Protože každý jednatel může jménem této společnosti jednat samostatně, podal jeden z nich, bez zbytečného odkladu, návrh na zápis výše uvedených skutečností do obchodního rejstříku na základě § 503 odst. 2 obč. zák.

Otázky

- 1. Kterému rejstříkovému soudu musí být návrh adresován?**
- 2. Posuďte, zda obchodní rejstřík zapíše oba vedoucí.**

Poznámky

.....

.....

.....

.....

.....

Řešení

- 1.** Návrh na zápis odštěpného závodu do obchodního rejstříku musí být adresován rejstříkovému soudu, u něž je zapsána společnost Delta, s. r. o., tedy Krajskému soudu v Hradci Králové. Tento rejstříkový soud zašle návrh na zápis odštěpného závodu rovněž rejstříkovému soudu, v jehož obvodu bude odštěpný závod umístěn, tedy Krajskému soudu v Českých Budějovicích.
- 2.** Rejstříkový soud oba vedoucí zapíše, neboť podle důvodové zprávy k § 503 obč. zák. může mít jeden odštěpný závod více vedoucích. Nová právní úprava se v tomto odchyluje od staré úpravy obsažené v obchodním zákoníku. Podle ní byl umožněn zápis pouze jediného vedoucího odštěpného závodu.¹

¹ Tak pro starou úpravu uzavřel Nejvyšší soud v usnesení ze dne 31. srpna 1999, sp. zn. 30 Cdo 505/99.